«جلال» در تسخیر چشمه و دوستان

دبیرخانه جایزه ادبی جلال آل‌احمد، نامزدهای نهایی بخش‌های مختلف هجدهمین دوره این جایزه را اعلام کرد. در میان نامزدهای این دوره، بیش از هر چیز نام انتشارات چشمه به چشم می‌خورد. در میان نامزدهای بخش داستان بلند و رمان، «حوض سلطان، پایان کار مغان» نوشته رضا جولایی و «نشان‌کرده» نوشته بلقیس سلیمانی از نشر چشمه حضور دارند. این انتشارات در بخش داستان بلند و رمان (کتاب اولی‌ها) هم با کتاب «ژنرال» نوشته زهرا گودرزی، یک سهم را به خود اختصاص داده است. در بخش داستان کوتاه (کتاب اولی‌ها) نیز «گاهی به قبرها هم نگاه کن» نوشته عباس عظیمی از نشر چشمه به چشم می‌خورد.

همچنین حضور چندین‌باره نشر هیلا، ثالث و نی در میان نامزدهای جایزه جلال نیز، اعجاب اهالی فرهنگ و ادبیات را برانگیخته است. این حضور پررنگ انتشارات چشمه در میان نامزدهای جایزه جلال درحالی‌است که ماجرای تعلیق و ابطال پروانه نشر «نشر چشمه» یکی از چالش‌برانگیزترین پرونده‌های حوزه کتاب در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ شمسی در ایران بود که فرازونشیب‌های بسیاری را پشت‌سر گذاشت. در اواخر سال ۱۳۹۰ و اوایل ۱۳۹۱ زمزمه‌های لغو مجوز نشر چشمه شنیده شد. این اتفاق زمانی به اوج رسید که در بیست‌وپنجمین نمایشگاه کتاب تهران از حضور این انتشارات جلوگیری به‌عمل آمد.

نقد و نظر

نقدی بر داستان «سِتی»
نوشته علی‌اصغر عزتی‌پاک

خط زبان از خط قصه پررنگ‌تر است

مسعود آذرباد
منتقد ادبی

برای داستان نوشتن معمولا باید سراغ پیشکسوت‌ها رفت و به آنها سفارش داد؛ چون مسیرشان را رفته‌اند و خودشان را ثابت کرده‌اند. ریسک سپردن کار به یک نویسنده تازه‌کار بالاست؛ این‌که آیا می‌تواند از پس مأموریت برآید یا نه اما وقتی نویسنده‌ای مسیرش را طی کرده و می‌دانیم می‌شود روی او حساب کرد، چرا نباید بیشتر به او سفارش داد؟ البته این به آن معنا نیست که صرف پیشکسوت بودن، به‌تنهایی دلیل سفارش دادن باشد اما می‌توان دیکی از دلایل به‌شمار آید.

نویسنده خوب، سفارش زیاد دارد

نویسنده خوب، نویسنده‌ای است که سفارش زیاد داشته باشد؛ چون نشان می‌دهد کارش مخاطب‌پسند است، کیفیت فنی دارد و محتوای جذاب ارائه می‌دهد. در زندگی روزمره هم همین‌طور است؛ وقتی به بازار می‌روید، از کسی خرید می‌کنید که محصول بهتر، شرایط عرضه مناسب‌تر و خدمات بهتری دارد. در اینجا هم من به‌طور کلی موافق و مدافع سفارش گرفتن و سفارش‌نویسی هستم، البته به‌صورت قاعده‌مند؛ نه این‌که صرفا چون فلان خانم یا آقای نویسنده مشهور است یا در حوزه‌ای پرفروش بوده، در همه حوزه‌ها هم موفق باشد. باید به تخصص‌ها توجه کرد، به آزمون‌هایی که نویسنده پشت سر گذاشته و این‌که اساسا چه چیزی را به چه کسی سفارش می‌دهیم؛ چون هر نویسنده‌ای در حوزه خاصی قدرت قلم دارد و این کاملا بدیهی است.

نوشتن درباره شخصیت‌های تاریخی، کار خطرناک

درباره نوشتن از شخصیت‌های تاریخی که اطلاعات کمی از آنها داریم؛ این کار بسیار خطرناک است، چون دست نویسنده خالی است و اگر بد انجام شود، هم تاریخ اسلام آسیب می‌بیند و هم تاریخ امامزادگان. درباره حضرت معصومه(س)، اطلاعات ما بسیار محدود است؛ حتی درباره تولد، سن، نحوه وفات یا شهادت ایشان. یکی از دوستان حرف جالبی می‌زد و می‌گفت: «خدا آن‌قدر حضرت معصومه را دوست داشته که نخواسته کسی زیاد درباره‌اش بداند؛ گفته همین کلیات برای شما کافی است.» به نظر من این حرف، یک استحسان زیباست.

ما در مواجهه با تاریخ دو رویکرد داریم؛ یکی نگاه موزه‌ای یا توریستی؛ می‌رویم داخل موزه، اطلاعاتی می‌گیریم و برمی‌گردیم، بدون این‌که در زندگی امروزمان نقشی داشته باشد. رویکرد دوم، رویکرد زائرگونه است؛ یعنی مواجهه‌ای که بر انسان اثر می‌گذارد. رمان تاریخی باید چنین اثری داشته باشد؛ باید به درد مخاطب امروز هم بخورد. اگر نخورد، صرفا یک متن سرگرم‌کننده است.

در این کتاب، با توجه به کمبود اطلاعات درباره حضرت معصومه(س)، پراکندگی زمانی و مکانی زیادی وجود دارد. جابه‌جایی‌های سریع فصل‌ها باعث می‌شود مخاطب جا بماند و مجبور شود با دقت و صبوری بیشتری بخواند.

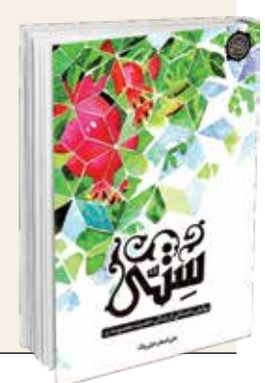
خط زبان در «ستی» از خط قصه پررنگ‌تر است

احساس من این است که در این کتاب، خط زبان از خط قصه پررنگ‌تر است؛ تصاویر، توصیف‌ها و فضایی خیال‌انگیز وجود دارد. من مشکلی با تخیل ندارم، اما وقتی در عنوان کتاب می‌نویسیم «روایتی داستانی از زندگی حضرت معصومه(س)»، به مخاطب این پیش‌فرض را می‌دهیم که متن، مابه‌ازای تاریخی دارد. در اینجا مخاطب ممکن است بخش‌های تخیلی را هم تاریخی تلقی کند و این خطرناک است.

خوشبختانه کتاب با حفظ فاصله‌ای محترمانه از شخصیت‌های معصوم، روایت خود را از دیدگاه راویان و شیعیان قم پیش می‌برد. این تصمیم هوشمندانه‌ای است. دغدغه‌ها، نگرانی‌ها و تلاش این آدم‌ها برای دیندار بودن و درعین حال عمل‌کردن، قابل توجه است.

این اثر، نوجوان نیست

درباره مخاطب کتاب هم، به نظر من این اثر نوجوان نیست؛ کتابی عمومی است که نوجوان هم می‌تواند بخواند اما دغدغه‌های نوجوانانه ندارد. ساده‌بودن زبان را هم لزوما حسن نمی‌دانم، چون این سادگی، سادگی مدرن است، نه تاریخی. این کتاب یک «داستان بلند» است؛ داستان بلندی که می‌توانست رمان شود اما نشده. با وجود همه نقدها، نوشتن چنین آثاری لازم است؛ باید نوشته شود تا به نمونه‌های بهتر برسیم.

به بهانه بررسی تازه‌ترین اثر درباره شهید عماد مغنیه، تعداد دیگری از آثار مرت

فرمانده‌ای در سایه‌رو

حسن مجیدیان
نویسنده

شناختن مردی که ۲۵ سال تمام کابوس بزرگ‌ترین دستگاه‌های امنیتی جهان بود و با این حال، حتی نزدیک‌ترین اطرافیانش هم از ابعاد دقیق فعالیت‌های او بی‌خبر بودند کاری است نزدیک به محال. شهید عماد مغنیه یا همان حاج رضوان جبهه مقاومت اسطوره زنده‌ای بود که ترجیح می‌داد در سایه بماند تا نور پیروزی‌هایش، چشم جهانیان را خیره کند.

کتاب «او» اثر میثم امیری از انتشارات خط مقدم، جسورانه‌ترین تلاش ادبی برای نزدیک شدن به این معمای بزرگ قرن است؛ مردی که نه با سخنرانی بلکه با «سکوت» و «حرکت» ساختار قدرت را در منطقه تغییر داد. متنی که در ادامه می‌خوانید، واکاوی این اثر ارزشمند و تأملی است بر سلوک شبح‌گونه فرماندهی که مرگش نیز مانند زندگی‌اش جهان را تکان داد. این روایت جست‌وجویی است برای یافتن ردپای «او» در میان صفحات کتاب و لابه‌لای خاطراتی که به سختی از زیر زبان راویان سختکوش بیرون کشیده شده. در ادامه هم هشت کتاب خواندنی و عمیق درباره شخصیت این شهید را نیز پیشنهاد کرده‌ایم.

«او»ی دلبر «او»ی خواستنی

منظورم از اوی دلبر هم کتاب اوست و هم خود او. او شاید بهترین ضمیر اشاره‌ای است که مناسب اوست. او شهید بی‌بدیل و بزرگ جبهه پرافتخار مقاومت حاج رضوان است. شهید عماد مغنیه که بیش از ۳۰ سال، بیش از ۵۰ دستگاه اطلاعاتی و جاسوسی را سر کار گذاشته بود. اعجوبه مخفی و همیشه در سایه حزب‌الله لبنان در این کتاب مفصل هم باز به‌نوعی مخفی و مجهول و مرموز است و کتاب میثم امیری با همه تلاش، سماجت و هنر باز زورش نرسیده که او را نمایان کند و پرده از آن عماد پرده‌نشین بردارد اما باید اذعان کرد که با همه اینها حضور عماد در کتاب زنده و گرم است. کتاب او تلاشی است سترگ. کاری است خواندنی و دوست‌داشتنی؛ کتابی که تفصیل دارد و زبان‌بازی دارد و گاهی تکرار مکررات ولی آن همه خوب و بچسب هست که دوست‌داری داستانش کش بیابد و انتها ندا‌شته باشد. با او، با عماد مغنیه و با کلمات میثم امیری روزها می‌توان به سر برد بی آن‌که ملول و دلزده شوی.

مستندی داستانی در ساحت رمان

کتاب «او» را چرا سردرش نوشته‌اند رمان؟ رمان تعریفی دارد و الگو و ساختار و درونمایه‌ای اما به‌نظر می‌رسد اوی امیری با وجود نزدیکی به ساحت رمان و روایات منسجم و شخصیت‌های درست و درمانش و تعلیق و پردازش صحنه‌ها نوعی مستند داستانی باشد تا یک رمان به‌معنای مصطلح؛ مستندی که حتی در آن تحلیل و واکاوی جریانات و حوادث هم وجود دارد. معلوم است که میثم امیری با چه دنگ‌وفنگ و ریاضتی کار را به سرانجام و شکل نهایی رسانده. کار او درخور ستایش فراوان است چراکه آدم‌های پای گفت‌وگو هم به‌نوعی مثل او بوده‌اند و کلمه از زیر زبان‌شان بیرون کشیدن، سخت است! روایات کتاب دقیق است و جزئیاتش فراوان. ضرباهنگ کتاب مناسب و شیرینی و تلخی‌اش توأمان. صداقت و زیرآبی نرفتن سرجای خود و آنجا که نباید، حتی کلمه‌ای از راویان درنمی‌آید که درنمی‌آید. این کار در کنار هم‌قطاران و نظایر خود در موضوع مقاومت، شاخص و قابل اعتناست و بعید است جذابیت خود را به این زودی‌ها از دست بدهد.

شبحی در میان کلمات

حق این است که نوشتن برای یک مرد بی‌چهره، پیچیده و چندلایه کار آسانی نیست. او با وجود حضورش در روایات، حتی در بخش اعظم کتاب هم زبانش تا حدود زیادی ساکت است و

برش

نبوغ، هنر و آرمان حاج رضوان

تربیت خانوادگی عماد و نوجوانی و زود به مرز مردانگی و بزرگی رسیدن او، هوش و ذکاوت و قدرت تصمیم‌گیری، شجاعت و نبوغ و قدرت طراحی در صحنه، قدرت ضبط فوق‌العاده و یادگیری زبان‌های لازم حتی اصطلاحات و

۱ فرمانده در سایه

کتاب «فرمانده در سایه» اثری پژوهشی و مستند درباره زندگی و مبارزات شهید عماد مغنیه (حاج رضوان) است که توسط وحید خضاب گردآوری و ترجمه شده. این کتاب را می‌توان یکی از دقیق‌ترین منابع فارسی برای شناخت مردی دانست که سال‌ها تحت تعقیب‌ترین فرد توسط سرویس‌های جاسوسی دنیا بود اما تا لحظه شهادتش، هیچ تصویر رسمی و اطلاعات مشخصی از او در دست نبود. نویسنده در این کتاب، برخلاف آثار صرفا احساسی سراغ ترکیبی از روایت‌های مختلف رفته است؛ از خاطرات همرزمان و نزدیکان شهید در لبنان گرفته تا گزارش‌های تحلیلی که توسط دشمنان او (سرویس‌های اطلاعاتی غربی و صهیونیستی) نوشته شده است. کتاب تلاش می‌کند نبوغ نظامی و امنیتی مغنیه را در طراحی عملیات‌های بزرگ و بازسازی ساختار دفاعی حزب‌الله تبیین کند.

خواننده در فرمانده در سایه با شخصیتی روبه‌روست که در عین اقتدار نظامی به‌شدت از شهرت گریزان بود و زندگی مخفیانه او با فداکاری‌های بزرگی همراه بود. این اثر تنها یک بیوگرافی نیست بلکه بخشی از تاریخ معاصر مقاومت در منطقه را روایت می‌کند و نشان می‌دهد چگونه یک نفر توانست موازنه قدرت را در نبردهای نابرابر تغییر دهد.

۲ حاج فلسطین

کتاب «حاج فلسطین» نوشته الهه آخرتی، روایتی پرشور و مستند از زندگی شهید حاج‌عماد مغنیه، فرمانده نابغه مقاومت اسلامی لبنان است که هیمنه اسرائیل را در هم شکست. این اثر با نثری روان و روایتی خاطره‌محور، از کودکی عماد در جنوب لبنان آغاز می‌شود؛ جایی که اشغالگری اسرائیل را با گوشت و پوست لمس کرد و خیلی زود به صف مجاهدان پیوست. کتاب، مسیر رشد او را از آموزش‌های عقیدتی و نظامی در ایران تا فرماندهی عملیات‌های پیچیده حزب‌الله دنبال می‌کند؛ از جمله اسارت دو نظامی اسرائیلی و نقش کلیدی‌اش در پیروزی جنگ ۳۳ روزه. نویسنده با بهره‌گیری از منابع معتبر و روایت‌های نزدیکان شهید، تصویری انسانی، اعتقادی و نظامی از حاج‌عماد ارائه می‌دهد؛ مردی که حاج قاسم سلیمانی او را «مالک‌اشتر زمان» می‌نامید. «حاج فلسطین» نه‌تنها زندگینامه‌ای الهام‌بخش، بلکه سندی زنده از تاریخ مقاومت و همبستگی اسلامی است. این کتاب برای علاقه‌مندان به ادبیات پایداری، تاریخ معاصر و مبارزات ضدصهیونیستی، منبعی ارزشمند و تاثیرگذار است؛ روایتی از مردی که نامش با فلسطین گره خورده و تا آخرین نفس، صدای مظلومان بود. این اثر را انتشارات حماسه‌یاران منتشر کرده است.

۳ راز رضوان

«راز رضوان» روایتی مستند و پرکشش از زندگی شهید حاج‌عماد مغنیه، فرمانده افسانه‌ای مقاومت اسلامی لبنان است؛ مردی که نامش با ترس در دل دشمنان و با افتخار در دل آزادگان جهان ثبت شده است. این کتاب به قلم گروه فرهنگی شهید ابراهیم هادی، با نثری روان و روایت‌هایی مستند، زندگی حاج‌رضوان را از کودکی در جنوب لبنان تا شهادت در دمشق دنبال می‌کند. نویسنده با بهره‌گیری از خاطرات نزدیکان، اسناد امنیتی و روایت‌های میدانی، تصویری دقیق از فرمانده‌ای ارائه می‌دهد که در طراحی عملیات‌های پیچیده، نفوذ اطلاعاتی و مدیریت جنگ‌های نامتقارن بی‌نظیر بود. «راز رضوان» تنها یک زندگینامه نیست؛ بلکه سندی زنده از تاریخ مقاومت است.

خواننده با هر صفحه، بیشتر با عمق ایمان، هوش نظامی و روحیه جهادی حاج عماد آشنا می‌شود؛ کسی که در جنگ ۳۳ روزه، معادلات نظامی منطقه را تغییر داد و تا لحظه شهادت، سایه‌ای از ترس بر سر رژیم صهیونیستی بود. این کتاب برای علاقه‌مندان به ادبیات پایداری، مطالعات امنیتی و تاریخ معاصر خاورمیانه، منبعی الهام‌بخش و تاثیرگذار است؛ روایتی از مردی که «راز رضوان» را در دل تاریخ ثبت کرد.

۴ عماد مغنیه

کتاب «عماد مغنیه» روایتی متفاوت و پرکشش از زندگی فرمانده‌ای است که نامش با رمز «حاج رضوان» در تاریخ مقاومت اسلامی لبنان جاودانه شد. این اثر با نگاهی داستانی-مستند، مسیر زندگی مردی را دنبال می‌کند که از کوچه‌های ساده جنوب لبنان برخاست و به یکی از پیچیده‌ترین و ناشناخته‌ترین فرماندهان نظامی جهان بدل شد. کتاب، از نوجوانی عماد و ورودش به جریان مبارزه آغاز می‌شود و سپس به نقش‌آفرینی‌های او در شکل‌گیری حزب‌الله، طراحی عملیات‌های پیچیده و مدیریت جنگ‌های نامتقارن می‌پردازد.

نویسنده تلاش کرده علاوه بر روایت نظامی، به ابعاد انسانی و شخصیتی حاج‌عماد نیز بپردازد؛ مردی که در عین سخت‌گیری در میدان نبرد، در زندگی شخصی‌اش ساده، متواضع و عمیقا مؤمن بود. روایت‌ها نشان می‌دهد که چگونه او توانست با هوش اطلاعاتی و ابتکار نظامی، رژیم صهیونیستی را بارها غافلگیر کند و به کابوس دائمی دشمنان بدل شود.

«عماد مغنیه» سندی از تاریخ مقاومت و الهام‌بخش نسل‌هایی است که به‌دنبال الگوهای واقعی در مبارزه با ظلم و اشغالگری هستند. این کتاب برای مخاطبانی که به روایت‌های امنیتی علاقه دارند، تجربه‌ای پرهیجان و آموزنده خواهد بود.

پیشنهاد ویژه

واکاوی کتاب «کائنات هوای شما را دارد» اثر گابریل ب

تضاد الهیات برنستاین با آموزه‌های ا

سیدمحمدعلی طواف‌زاده حقی
نویسنده و پژوهشگر

کتاب «کائنات هوای شمارا دارد» اثر گابریل برنستاین، از آثار مهم در حوزه خودیاری و معنویت‌های نوظهور است. این مقاله با روش تحلیلی-انتقادی، ضمن ارائه یک بیوگرافی از نویسنده و معرفی کتاب، به واکاوی مبانی آن می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد گفتمان ارائه‌شده در این اثر، با ترویج نوعی «معنویت مصرفی» و «فردگرایی»، عملا بازتولید ارزش‌های نظام سرمایه‌داری محسوب می‌شود. همچنین، تلفیق مفاهیمی چون «کارما» و «یوگای کندالینی» در قالب خودیاری، نوعی التقاط معنوی را دامن می‌زند که با عقلانیت و آموزه‌های الهیاتی در تعارض است. این نوشتار استدلال می‌کند که پیام اصلی کتاب، نه رهایی معنوی، بلکه انطباق روانی فرد با منطق موفقیت شخصی است.

وعده کشف رازهای موفقیت

در چند دهه اخیر، شاهد شکل‌گیری و گسترش جریان قدرتمندی در حوزه کتاب‌های غیرداستانی بوده‌ایم که عموما تحت عنوان «خودیاری» یا «رشد شخصی» شناخته می‌شوند. در قلب این جریان، نویسندگانی هستند که با ادبیاتی ساده، وعده کشف رازهای موفقیت و ارتباط با نیروهای کیهانی را می‌دهند. گابریل برنستاین، از چهره‌های شاخص این عرصه در نسل جدید است. او که توسط نشریاتی مانند نیویورک‌تایمز به‌عنوان «رهبر معنوی نسل بعدی» معرفی شده، توانسته با تلفیق مفاهیم عرفانی شرقی، روان‌شناسی مثبت‌نگر و روان‌شناسی عامه‌پسند، به یکی از پرفروش‌ترین نویسندگان این حوزه تبدیل شود. کتاب «کائنات هوای شما را دارد» از مشهورترین آثار اوست. این مقاله قصد دارد با نگاهی انتقادی، مبانی ارائه‌شده در این کتاب را در سه محور الهیاتی، جامعه‌شناختی/روان‌شناختی و نیز بررسی موردی یوگای کندالینی، واکاوی کند.

معرفی گابریل برنستاین

گابریل برنستاین در اول نوامبر ۱۹۷۹ در لارچمانت نیویورک متولد شد و در سال ۲۰۰۱ از دانشگاه سیراکیوز در رشته تئاتر فارغ‌التحصیل شد. مسیر حرفه‌ای او، تلفیقی جالب توجهی از کارآفرینی، بازاریابی و معنویت است. وی پیش از ورود به عرصه نویسندگی، در حوزه روابط عمومی فعالیت می‌کرد. این پیشینه تجاری در شکل‌گیری و بسته‌بندی پیام‌های معنوی او نقش داشته است. برنستاین شهرت گسترده خود را مدیون حضور در برنامه‌های پرتماشاگری مانند برنامه اپرای وینفری است که در آن به‌عنوان یک «رهبر معنوی جدید» معرفی شد.

معرفی کتاب «کائنات هوای شما را دارد»

عنوان کامل کتاب «کائنات هوای شما را دارد: ترس را به ایمان تبدیل کن» است. پیام محوری کتاب این است که یک نیروی هوشمند و مهربان کیهانی (که به گفته برنستاین می‌توان آن را «کائنات»، «خدا»، «روح» یا «انرژی» نامید) همواره پشتیبان فرد است و زندگی را به سود او هدایت می‌کند. به زعم برنستاین، کلید بهره‌مندی از این پشتیبانی، جایگزینی «ترس» با «ایمان» و «عشق» است. او برای این جایگزینی، ابزارهای عملی مانند مدیتیشن، تجسم خلاق و «یوگای کندالینی» را پیشنهاد می‌دهد. نویسنده ادعا می‌کند با انجام این تمرینات، فرد می‌تواند در جریان انرژی مثبت کائنات قرار گیرد و خواسته‌های خود را به‌صورت معجزه‌آسایی محقق کند.

۴ نقد الهیاتی

عمیق‌ترین نقد به کتاب، نقد الهیاتی است. برنستاین به‌صراحت بیان می‌کند که مخاطب می‌تواند برای نیروی برتر، هر نامی که دوست دارد، بگذارد: خدا، روح، کائنات یا آگاهی. این رویکرد سیال و کاملا ذهنی، نشانه رویکرد «معنویت مصرفی» است؛ معنویتی که در آن مؤلفه‌های دینی مانند یک کالا از بافتار الهیاتی خود جدا شده و براساس سلیقه و نیاز مصرف‌کننده ترکیب می‌شوند. در این نگرش «کائنات» نه به‌عنوان حقیقتی متعالی با اراده خاص، بلکه چونان «نیرویی» تصویر می‌شود که تابع قوانین جذب و احساسات فرد است. برنستاین می‌نویسد: «وقتی منطق را رها کردیم و به